

**Az alapvető jogok biztosának
Jelentése
az AJB-5923/2012. számú ügyben**

Előadó: dr. Sárközy István

Az eljárás megindulása

A Budapest XXII. kerületi Ostor és Dévény utcában élő panaszosok az Alapvető Jogok Biztosának Hivatalához fordultak, mert a csapadékvíz elvezetésének megoldatlan állapotát sérelmezték lakókörnyezetükben. A beadvány szerint a csapadékvíz elvezetése nem biztonságos, mivel nagyobb esőzésekkor az Ostor utcán és környékén közvetlenül az út felszínén hömpölyög az esővíz, ezért a panaszosok veszélyeztetve érzik személyi és vagyoni biztonságukat. A panaszosok 2010 júliusában emiatt megkeresték a XXII. kerületi önkormányzat polgármesterét a probléma lehetséges rendezésével kapcsolatban, azonban nem kaptak megnyugtató választ, emiatt kérték a sérelmezett helyzet kivizsgálását az alapvető jogok biztosától. A beadvány alapján felmerült a jogállamiság elvéből levezethető jogbiztonsághoz, a tisztességes eljáráshoz, valamint a tulajdonhoz való jog sérelmének gyanúja, ezért az alapvető jogok biztosáról szóló 2011. évi CXI. törvény 20. § (1) bekezdése alapján vizsgálatot indítottam, amelynek során tájékoztatást kértem Budafok-Tétény, Budapest XXII. kerület Önkormányzatának polgármesterétől.

Az érintett alapvető jogok és elvek

- A jogállamiság elvéből fakadó jogbiztonság követelménye: „Magyarország független demokratikus jogállam.” [Alaptörvény B) cikk (1) bekezdés]
- A tisztességes eljáráshoz való jog követelménye: „Mindenkinek joga van ahhoz, hogy ügyeit a hatóságok részrehajlás nélkül, tisztességes módon és ésszerű határidőn belül intézzék. A hatóságok törvényben meghatározottak szerint kötelesek döntéseiket indokolni.” [Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdés]
- A tulajdonhoz való jog: „Mindenkinek joga van a tulajdonhoz és az örökléshez. A tulajdon társadalmi felelősséggel jár.” [Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdés]

Az alkalmazott jogszabályok

- a helyi önkormányzatokról szóló 1990. évi LXV. törvény (Ötv.)
- a vízgazdálkodásról szóló 1995. évi LVII. törvény (Vgt.)
- Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény (Mötv.)

A megállapított tényállás

A benyújtott panasz és a polgármester által rendelkezésemre bocsátott iratok alapján a következő tényállást állapítottam meg.

Az Ostor utca útfelújítására 2006-ban került sor. Új aszfaltréteget fektettek le, a meglévő hasított szegélyt javították, pótolták. A kerületben csak kevés helyen építettek ki zárt rendszerű csapadécsatorna hálózatot. További vízgyűjtő területek befogadására csak a meglévő rendszer befogadótól (Duna) történő felbővítése esetén van lehetőség. A polgármester álláspontja szerint ez olyan költségvonzatú beruházás, amelyre az önkormányzatnak nem volt anyagi fedezete.

Az Ostor és Dévény utcában lakó panaszosok 2010 júniusában keresték meg Budafok-Tétény, Budapest XXII. kerület Önkormányzatának polgármesterét azzal, hogy XXII. kerületi Pannónia utca, Mező utca és Gond utca által határolt vízgyűjtő területen keletkezett csapadékvíz elvezetését a Gond utcában kialakított vízelvező árkon át az Ostor utcára irányították. Emiatt a nagy mennyiségű csapadékvíz az Ostor utcán és a József Attila utcán folyik le a Nagytétényi útra. A panaszosok olyan intézkedések végrehajtását kérték, amelyekkel megteremthető a lakók biztonsága.

A polgármester válaszában kifejtette, hogy a hirtelen lezúduló, nagy intenzitású csapadék elvezetése kihívás elé állítja a csapadékvíz elvezető rendszereket. Az elvezetés két formája lehetséges: a helyi szikkasztás, valamint a továbbvezetés. Az Ostor utca terepadottságai miatt (nagy mértékű lejtés) csak a továbbvezetés jöhet szóba. A szokásos mértékű esőzéseknel elegendő kapacitással rendelkezik a csapadék elvezető rendszer, azonban *extrém esőzéseknel túlterheltté válik*. Az önkormányzat munkatársai az említett problémáról már korábban tudomást szereztek, ezért 2008-ban a Gond utcai árok szélesítésével próbálták javítani a csatorna elvezető képességét.

A panaszosok álláspontja szerint az Ostor utca és környéke nem rendelkezik csapadékvíz elvezető rendszerrel. A polgármester leírta, hogy az Ostor utca kiemelt szegéllyel kiépített szilárd burkolatú út. *Csapadékcsatorna hiányában* a csapadékvíz a kiemelt szegély mellett, a József Attila utcán keresztül jut el a Nagytétényi útra. A probléma végleges megoldását a csapadékcsatorna kiépítése jelentené, amely – sajnálatos módon – az önkormányzat távlati terveiben szerepelt – állt a 2010 szeptemberében kelt válaszban.

A panaszosok továbbra sem látták megoldottnak a problémát, ezért a helyzet rendezését kérték a polgármestertől. A polgármester 2010 decemberében írt válaszában kifejtette, hogy munkatársai előtt ismert a csapadékvíz elvezetésének problémája. Az esővizet csak a járda mellett lehet elvezetni. A járda szintjének emelése csak az érintett ingatlanok gépkocsibehajtóinak módosításával lehetséges. A gépkocsibehajtók megépítése során a korábbi hasított szegélyt döntött szegéllyel helyettesítette – feltehetően – a beruházó vagy a tulajdonos. A polgármester álláspontja szerint *a járdaszint megemelésével a gépkocsibehajtókat is át kellene építeni, amelynek költségeit az önkormányzat nem tudja felvállalni*.

A panaszosok a probléma megoldatlansága miatt 2011 májusában az Országos Katasztrófavédelmi Főigazgatóságához fordultak beadványukkal, amelyben a helyzet kivizsgálását és a helyszínen bejárását kérelmezték.

A *Fővárosi Polgári Védelmi Igazgatóság* (a továbbiakban: Igazgatóság) 2011 júniusában kelt válaszában kifejtette, hogy megvizsgálta a hivatkozott terület csapadékvíz elvezetési képességét, az elvezető árok, az útpálya és egyéb infrastruktúra elem műszaki kialakítását, adottságait. *Az Igazgatóság megállapította, hogy a jelzett probléma valós*. Extrém mennyiségű, hirtelen lezúduló csapadék esetén a csapadékvíz elvezető rendszer valóban képtelen elvezetni a szükséges víz mennyiséget. Az Igazgatóság tájékoztatta a panaszosokat, hogy jelen ügyben nem rendelkezik hatáskörrel, ugyanakkor az Ötv. 8. § (1) bekezdése alapján az önkormányzat feladatai közé tartozik különösen a vízrendezés, vízvezetés, csatornázás. Az Igazgatóság a panaszosoknak azt javasolta, hogy keressék meg a hatáskörrel és illetékességgel rendelkező önkormányzatot, vagy a jogi és szakmai felügyeletét ellátó szervnél jelezzék a problémát.

A panaszosok a 2011 júliusában kelt levelükben továbbra is kérték a polgármestertől a helyzet rendezését. A polgármester 2011 augusztusában írt válaszában tájékoztatta a panaszosokat, hogy a korábbi álláspontját fenntartja, rövidtávon megvalósítható műszaki megoldás továbbra sem biztosítható.

A polgármester 2012 februárjában kelt levelében kifejtette, hogy az önkormányzat csak abban az esetben tud belekezdeni a járda átalakítási munkálataiba (kiemelt szegély magasítása, járdaburkolat átépítése), amennyiben az érintett ingatlan tulajdonosok írásban vállalják az érintett ingatlanokon belüli gépkocsibehajtók szintbeli csatlakoztatását.

A polgármester 2012 szeptemberében kelt levelében leírta, hogy a járda esetleges átépítésekor az útsatlakozások közterületi szakaszának átépítését tudja vállalni az önkormányzat, azonban a magáningatlanokon belüli átépítés költségeit nem. Az érintett magáningatlanok tulajdonosok együttműködését várta az önkormányzat.

A *Fővárosi Katasztrófavédelmi Igazgatóság* a 2012. október 1-jén kelt levelében kifejtette, hogy kivizsgálta az Ostor utca és környékén élő lakosok panaszát.

Megállapította, hogy nagy, esetlegesen extrém esőzés feltételezhetően jelentős anyagi kárt, személyi sérüléseket is okozhat. A jegyzőkönyvben rögzített problémák megszüntetése, az esővíz elvezető kapacitás növelése, valamint a vízelvezetés rendezése érdekében az Igazgatóság megkereste a hatáskörrel rendelkező helyi szerveket. A veszélyeztető körülmények megszüntetése érdekében az ügy vizsgálata során keletkezett iratokat az Igazgatóság megküldte a Fővárosi Kormányhivatalnak, kérve a kormány megbízott intézkedését a feltárt hiányosságok megszüntetésére.

Budapest Főváros Kormányhivatala a 2012. november 8-án kelt levelében tájékoztatta a kerületi jegyzőt, hogy a Fővárosi Katasztrófavédelmi Igazgatóságon keresztül panaszbeadvány érkezett a Kormányhivatalhoz a XXII. kerületi Ostor utca és környéke csapadékvíz elvezetési problémájával kapcsolatban. A Fővárosi Katasztrófavédelmi Igazgatóság megállapítása szerint nagyobb intenzitású esőzésnél a csapadékvíz elvezetése nem megoldott, ezáltal a nagy mennyiségű víztömeg veszélyeztetheti a személy- és vagyónbiztonságot. A Kormányhivatal tájékoztatást kért a jegyzőtől arra vonatkozóan, hogy az Ötv. 8. § (1) bekezdésére tekintettel (a települési önkormányzat feladatai) miként valósítja meg a vízrendezéssel, vízelvezetéssel és csatornázással kapcsolatos feladatait.

A jegyző a Kormányhivatala megkeresésére a 2012. november 27-én kelt válaszában a következőket fejtette ki. A probléma megoldására az Ostor utca járdaszintjének megemelését és átépítését ajánlotta fel az önkormányzat, azonban a magántulajdonú ingatlanokhoz tartozó gépkocsibehajtók átépítését közpénzből nem végezheti el. Az átépítéshez szükséges az ingatlantulajdonosok hozzájárulása, azonban többszöri írásos tájékoztatás alapján sem kapott erre vonatkozó pozitív visszajelzést az önkormányzat. A jegyző álláspontja szerint az Ötv. 8. § (1) bekezdésében foglaltaknak eleget tett az önkormányzat, figyelembe véve a terület domborzati adottságait is. A lakók által kért megoldásra (a vízgyűjtő terület teljes átépítése) csak a Dunától induló csatorna kiépítésével nyílna lehetőség, amelyre azonban sem műszaki, sem célszerűségi, sem gazdaságossági oldalról nem indokolt és nem teljesíthető a jegyző álláspontja szerint.

A Fővárosi Csatornázási Művek Zrt. 2013 áprilisában kelt válasza szerint az Ostor utca-József Attila utca nyomvonalon 40 cm átmérőjű, a Nagytétényi úton a 120 cm átmérőjű csapadékvíz csatornáig – mint befogadóig – 80-100 cm átmérőjű csapadékvíz csatorna építendő. Erre tekintettel a Nagytétényi úti meglévő vízelvezető rendszer (amely részben zárt csapadékvíz csatorna, részben nyílt árok) felbővítéséig a rendszer többletcsapadékot nem képes fogadni.

A vizsgálat megállapításai

I. A hatáskör tekintetében

A feladat- és hatáskörömet, valamint az ennek ellátásához szükséges vizsgálati jogosultságaimat az alapvető jogok biztosáról szóló 2011. évi CXI. törvény (Ajbt.) határozza meg. Az Ajbt. 18. § (1) bekezdése szerint az alapvető jogok biztosához bárki fordulhat, ha megítélése szerint közigazgatási szerv, helyi önkormányzat [...] tevékenysége vagy mulasztása a beadványt tevő személy alapvető jogát sérti vagy annak közvetlen veszélyével jár, feltéve, hogy a rendelkezésre álló közigazgatási jogorvoslati lehetőségeket – ide nem értve a közigazgatási határozat bírósági felülvizsgálatát – már kimerítette, vagy jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva. Jelen ügyben Budafok-Tétény, Budapest XXII. kerület Önkormányzatának eljárását vizsgálok, ezért az Ajbt. 18. § (1) bekezdés b) pontja alapján a hatásköröm kiterjed az vizsgálat lefolytatására.

II. A vizsgált alapvető jogok és elvek tekintetében

Az alapvető jogok biztosa egy adott társadalmi probléma mögött álló összefüggésrendszer feltárása során *autonóm, objektív módon, kizárólag alapjogi érvek* felsorakoztatásával és összevetésével tesz eleget az Alaptörvényben kapott mandátumának.

Álláspontom szerint az ombudsman akkor jár el helyesen, ha következetesen, zsinórmértékként támaszkodik az Alkotmánybíróság alapvető jogállami garanciákkal és az alapjogok tartalmával kapcsolatos elvi megállapításaira, valamint az egyes alapjogi tesztekre.

Az Alkotmánybíróság a 22/2012. (V. 11.) AB határozatában arra mutatott rá, hogy „*az előző Alkotmány és az Alaptörvény egyes rendelkezései tartalmi egyezősége esetén éppen nem a korábbi alkotmánybírósági döntésben megjelenő jogelvek átvételét, hanem azok figyelmen kívül hagyását kell indokolni*”. Ugyanakkor a testület a II/3484/2012. AB határozatának indokolása során azt emelte ki, hogy az adott határozatban vizsgált törvényi rendelkezések esetében már az Alaptörvény negyedik módosítása alapján jár el a korábbi alkotmánybírósági határozatokban foglaltak felhasználhatóságát illetően. A testület ennek kapcsán elvi élel mondta ki azt, hogy „*az Alkotmánybíróság a hatályát veszített alkotmánybírósági határozat forrásként megjelölésével, a lényegi, az adott ügyben felmerülő alkotmányossági kérdés eldöntéséhez szükséges mértékű és terjedelmű tartalmi vagy szövegszerű megjelenítéssel hivatkozhatja vagy idézheti a korábbi határozataiban kidolgozott érveket, jogelveket. Az indokolásnak és alkotmányjogi forrásainak ugyanis a demokratikus jogállamban mindenki számára megismerhetőnek, ellenőrizhetőnek kell lennie, a jogbiztonság igénye az, hogy a döntési megfontolások átláthatóak, követhetőek legyenek. A nyilvános érvelés a döntés indoklásának létalapja. A korábbi határozatokban kifejtett érvek felhasználhatóságát az Alkotmánybíróság mindig esetről esetre, a konkrét ügy kontextusában vizsgálja.*” A fenti elvi jelentőségű tétellel összhangban vizsgálati megállapításaim érvrendszerének megfogalmazása, az egyes alapjogok, alkotmányos elvek értelmezése során – ellenkező tartalmú alkotmánybírósági iránymutatás megszületéséig, az alkotmányszöveg változását, a tartalmi, illetve kontextuális egyezőséget is figyelembe véve – az alapvető jogok biztosaként továbbra is irányadónak tekintem az Alkotmánybíróságnak az Alaptörvény hatályba lépését megelőzően meghozott határozatai indokolásában kifejtett érveket, jogelveket és összefüggéseket.

Az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdése szerint *Magyarország független, demokratikus jogállam*. Az Alkotmánybíróság több határozatában rámutatott, hogy a jogállam nélkülözhetetlen eleme a jogbiztonság. A jogbiztonság az állam kötelességévé teszi annak biztosítását, hogy a jog egésze, egyes részterületei és az egyes jogszabályok is *világosak, egyértelműek*, működésüket tekintve *kiszámíthatóak és előreláthatóak* legyenek a norma címzettjei számára. A jogbiztonság nem csupán az egyes normák egyértelműségét követeli meg, de az egyes jogintézmények működésének kiszámíthatóságát is [9/1992. (I. 30.) AB határozat]. Az Alkotmánybíróság szerint az alanyi jogok érvényesítésére szolgáló eljárési garanciák a jogbiztonság alkotmányos követelményéből erednek, de szoros kapcsolatban állnak a jogegyenlőséggel, törvény előtti egyenlőséggel is. A megfelelő eljárési garanciák nélkül működő eljárásban ugyanis a jogbiztonság az, ami sérelmet szenved. [75/1995. (XI. 21.) AB határozat, ABH 1995, 376, 383.]

Ezért alapvetőek a jogbiztonság alkotmányos követelménye szempontjából az eljárásjogi garanciák. Csakis formalizált eljárési szabályok megkövetelésével és betartásával működhetnek alkotmányosan a jogintézmények. Az alanyi jogok és kötelezettségek érvényesítésére szolgáló eljárési garanciák tehát a jogbiztonság alkotmányos elvéből következnek. Megfelelő eljárési garanciák nélkül működő eljárásban a jogbiztonság szenved sérelmet.¹

Az Alkotmánybíróság értelmezése szerint a jogállamiság egyik alapvető követelménye, hogy a közhatalommal rendelkező szervek is csak a jog által meghatározott keretek között fejthetik ki a tevékenységüket.² Álláspontom szerint a jogállamiság és az abból fakadó tisztességes eljárás követelményének nem csak a szabályozási szinten, hanem a jogalkalmazó szervek mindennapi gyakorlatában is folyamatosan érvényesülnie kell.

¹ 9/1992. (I. 30.) AB határozat.

² 56/1991. (XI.8.) AB határozat.

A tisztességes eljáráshoz való jog – noha az Alaptörvény szövegezése némileg eltérő, tartalmilag azonban változatlan az Alkotmányhoz képest – az alkotmánybíróági gyakorlatban az 57. § (1) bekezdésben foglalt független és pártatlan bírósághoz való jog, illetve a 2. § (1) bekezdésből eredő eljárási garanciák védelmének egymásra vonatkoztatásából tartalmilag levezetett alkotmányos alapjog. (315/E/2003. AB határozat, ABK 2003. október, 741, 743.) A tisztességes eljárás követelménye olyan *minőség*, amelyet az *eljárás egészének és körülményeinek figyelembevételével lehet megítélni*. Az Alkotmánybíróóság leszögezte azt is, hogy a tisztességes eljáráshoz való jog abszolút jog, amellyel szemben nem létezik mérlegelhető más alapvető jog, mert már maga is mérlegelés eredménye [14/2004. (V. 7.) AB határozat].

Az Alkotmánybíróóság több határozatában is foglalkozott a *jogbiztonság* kérdésével, így a 21/1993. (IV. 2.) AB határozatban is. A hivatkozott AB határozatban elvi jelentőségű megállapításként hangsúlyozta, „hogy az Alkotmánybíróóság felfogásában a jogbiztonság szorosan a jogállamiság alkotmányjogi elvéhez kapcsolódik. A jogbiztonság pedig – az Alkotmánybíróóság értelmezésében – az államtól, a jogalkotótól azt várja el, hogy a jog egésze, egyes részterületei és egyes szabályai is világosak, egyértelműek és a norma címzettjei számára is értelmezhetőek és követhetőek legyenek. A jogbiztonság e szempontjainak súlyos megsértése egyben az Alkotmány 2. § (1) bekezdésében deklarált jogállamiság sérelmét jelenti.” [ABH 1993, 172, 180.]

A tisztességes eljáráshoz való jog – noha az Alaptörvény szövegezése némileg eltérő, tartalmilag azonban változatlan az Alkotmányhoz képest – az alkotmánybíróági gyakorlatban az 57. § (1) bekezdésben foglalt független és pártatlan bírósághoz való jog, illetve a 2. § (1) bekezdésből eredő eljárási garanciák védelmének egymásra vonatkoztatásából tartalmilag levezetett alkotmányos alapjog. (315/E/2003. AB határozat, ABK 2003. október, 741, 743.) A tisztességes eljárás követelménye olyan *minőség*, amelyet az *eljárás egészének és körülményeinek figyelembevételével lehet megítélni*. Az Alkotmánybíróóság leszögezte azt is, hogy a tisztességes eljáráshoz való jog abszolút jog, amellyel szemben nem létezik mérlegelhető más alapvető jog, mert már maga is mérlegelés eredménye [14/2004. (V. 7.) AB határozat].

Az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdése szerint *mindenkinek joga van a tulajdonhoz és az örökléshez*. Az Alkotmány szempontjából a tulajdont a vonatkozó jogszabályok együttese definiálja: az alapjogként védett tulajdon tartalmát a mindenkori (alkotmányos) közjogi és magánjogi korlátokkal együtt kell érteni”.³ A törvényalkotó továbbá a tulajdonhoz való jog alapján mindig köteles tiszteletben tartani azokat a jogosítványokat, amelyeket korábban ő maga alakított ki alkotmányos értelemben vett tulajdonként.⁴ Az Alkotmánybíróóság elvi élel rögzítette, hogy a magánjogi tulajdonjogi tárgyakon túl azon egyéb vagyoni értékű jogok is tulajdonvédelemben részesülnek, amelyek esetében, a tulajdon „önálló részjogosítványáról” van szó. „Az Alkotmánybíróóság [...] az alkotmány tulajdonvédelemmel kapcsolatos rendelkezéseit olyan alapjognak tekinti, amelyet mind az Alkotmánybíróóság, mind a bíróságok az egyéb dologi jellegű vagyoni jogok védelmére is alkalmaznak.”⁵

Az Alkotmánybíróóság szerint az alkotmányos tulajdonvédelem köre és módja nem szükségképpen követi a polgári jogi fogalmakat, és nem azonosítható az absztrakt polgári jogi tulajdon védelmével. Az alkotmányos tulajdonvédelem terjedelme mindig konkrét; függ a tulajdon alanyától, tárgyatól és funkciójától, illetve a korlátozás módjától is. [64/1993. (XII. 22.) AB határozat.]

III. Az ügy érdeme tekintetében

³ Az Alkotmány kommentárja I., Századvég Kiadó, Budapest, 2009., 463. o.

⁴ Az Alkotmány kommentárja I., Századvég Kiadó, Budapest, 2009., 459. o.

⁵ Az Alkotmány kommentárja I., Századvég Kiadó, Budapest, 2009., 456. o., 462. o.

A települési önkormányzatok feladatairól korábban az Ötv., jelenleg a Mötv. rendelkezik. A panaszosok első ízben 2010-ben jelezték aggályaikat a polgármester felé. Az ekkor hatályos Ötv. 8. § (1) bekezdése értelmében a települési önkormányzat feladata a helyi közszolgáltatások körében különösen: [...] a vízrendezés és *vízelvezetés, csatornázás* [...]. A jelenleg hatályos Mötv. 13. § (1) bekezdése sorolja fel a helyi önkormányzati feladatokat. A Mötv. 13. § (1) bekezdése 11. és 12. pontja alapján ide tartozik a vízgazdálkodás, *vízkárelhárítás*, valamint a polgári védelem, katasztrófavédelem.

A helyi önkormányzat gazdálkodásának alapja az éves költségvetése. Ebből finanszírozza és látja el törvényben meghatározott kötelező, valamint a kötelező feladatai ellátását nem veszélyeztető önként vállalt feladatait.

Az önkormányzati vagyonnal kapcsolatban a Mötv. 107. §-a úgy rendelkezik, hogy a helyi önkormányzatot – törvényben meghatározott eltérésekkel – megilletik mindazok a jogok és terhelik mindazok a kötelezettségek, amelyek a tulajdonost megilletik, terhelik. A tulajdonost megillető jogok gyakorlásáról a képviselő-testület rendelkezik.

A Mötv. 117. § (1) bekezdése szerint a feladatfinanszírozási rendszer keretében az Országgyűlés a központi költségvetésről szóló törvényben meghatározott módon a helyi önkormányzatok

a) kötelezően ellátandó, törvényben előírt egyes feladatainak – felhasználási kötöttséggel – a feladatot meghatározó jogszabályban megjelölt közszolgáltatási szintnek megfelelő ellátását feladatalapú támogatással biztosítja, vagy azok ellátásához a feladat, a helyi szükségletek alapján jellemző mutatószámok, illetve a lakosságszám alapján támogatást biztosít,

b) az a) pontba nem tartozó feladatainak ellátásához felhasználási kötöttséggel járó, vagy felhasználási kötöttség nélküli támogatást nyújthat.

A Vgt. 4. § (1) bekezdése értelmében a települési önkormányzat feladata különösen: a *helyi vízi közüzemi tevékenység fejlesztésére* vonatkozó – a vízgazdálkodás országos koncepciójával és a jóváhagyott nemzeti programokkal összehangolt – tervek kialakítása és végrehajtása; a *helyi vízrendezés és vízkárelhárítás, az árvíz- és belvízelvezetés*.

A Vgt. 7. § (3) bekezdése arról rendelkezik, hogy a helyi önkormányzat tulajdonában lévő vizekről és vízellátási létesítményekről a 9-10. §-okban és a 13. §-ban foglaltakra is figyelemmel a központi és az önkormányzati költségvetésben meghatározott pénzeszközök felhasználásával, illetve a külön törvényben szabályozott vízitársulat útján lehet gondoskodni. A Vgt. 7. § (4) bekezdés f) pontja szerint a (3) bekezdésben megjelölt *feladat* a település belterületén a patakok, *csatornák áradása, továbbá a csapadék- és egyéb vizek kártételének megelőzése*, a kül- és belterületen a patakszabályozás, árvízvédelmi létesítmények építése, fenntartása, fejlesztése, az árvízmentesítés, az árvízvédekezés szervezése, irányítása, végrehajtása, a védelmi szakfelszerelés karbantartása és fejlesztése.

A Vgt. 22. § (1) bekezdése szerint az ingatlan tulajdonosa (használója) az ingatlant csak úgy hasznosíthatja, művelheti, hogy ezáltal *a vizek természetes lefolyását ne akadályozza*; a meder, valamint a parti és a part menti létesítmények és egyéb közcélú vízellátási létesítmények állapotát, üzemeltetését, fenntartását ne veszélyeztesse, továbbá a víz minőségét ne károsítsa.

A polgármester álláspontja szerint a törvényben meghatározott feladatainak eleget tett az önkormányzat. A fennálló problémát a hirtelen érkező, rendkívül nagy csapadékmennyiséggel (amelyre nem lehet minden esetben felkészülni), valamint a csapadékvíz elvezető rendszer kapacitásának elégtelenségével magyarázta. A polgármester megkeresésemre adott válaszában kifejtette, hogy a 2010-ben érkezett bejelentéskor vélhetően egy kb. 100 éves gyakoriságú, hosszú ideig tartó esős időszak volt. Az akkori időjárási helyzet eddigi előfordulására az önkormányzatnál 30 éve dolgozó műszaki munkatársai sem emlékeztek.

A polgármester az önkormányzat korlátozott anyagi kereteire hivatkozott, amiért az önkormányzat nem tudott eleget tenni a törvényben előírt feladatának. Noha az önkormányzat

felajánlotta a járda szintjének megemelését, azt csak az érintettek anyagi hozzájárulásával tudná megvalósítani, közpénzből nem végezhető el.

Az Ötv., a Mötv. és a Vgt. szerint az önkormányzat által ellátandó feladatok közé tartozik a vízvezetés és csatornázás, vízkárelhárítás, a csapadékvizek kártételének megelőzése. A Mötv. szövegezéséből egyértelműen kitűnik, hogy a 13. §-ban meghatározott feladatok ellátása kötelező, valamint a felsorolás nem teljes körű.

A vizsgálat során megállapítottam, hogy az önkormányzat e feladatoknak nem tett eleget, mivel a csapadékvíz elvezetés nem biztosított teljes mértékben. A helyszíni bejárások során a probléma fennállását megerősítette a Fővárosi Polgári Védelmi Igazgatóság, majd a Fővárosi Katasztrófavédelmi Igazgatóság⁶ is. Álláspontom szerint a csapadékvíz elvezetéssel kapcsolatos munkálatok tervezése, megvalósítása során a szélsőséges időjárási körülményeket is figyelembe kell venni, ugyanis csak így előzhető meg a csapadékvíz által okozott károk. Az önkormányzat a kötelezően ellátandó feladatait elsősorban saját bevételeiből köteles ellátni. A jelentésben feltárt probléma megoldásához szükség lehet az érintett ingatlantulajdonosok bevonására is – például a gépkocsibeállók átépítése során – azon munkafolyamatokkal összefüggésben, amelyek nem az önkormányzat tulajdonát érintik. Mindezeket túl az önkormányzatot terheli a csapadékvíz elvezetés biztonságos és megfelelő kialakítása is.

Az állampolgári jogok országgyűlési biztosa OBH-282/2000. számú jelentésében Göd Város Önkormányzatának csapadékvíz elvezetéssel kapcsolatos intézkedéseit vizsgálta. Az eljárása alapjául szolgáló beadvány szerint város nem tett eleget a csapadékvíz elvezetéssel kapcsolatos kötelezettségének. Az önkormányzat megerősítette a panaszosok beadványát, mely szerint a rendkívüli időjárás miatt a vizsgált területeken nagy mennyiségű csapadékvíz gyűlik össze. Kifejtették, hogy az esőzés okozta károk és a vízvezetés helyreállításának sorrendjét a kötött anyagi lehetőségek miatt rangsorolni kellett. Az ombudsman jelentésében megállapította, hogy az önkormányzat mulasztása visszásságot okozott a tulajdonhoz és az egészséges környezethez való jogokkal összefüggésben.

A biztos felhívta a figyelmet arra, hogy a vízvezetéssel kapcsolatosan elmaradt karbantartások és fejlesztések, a szabálytalanul megszüntetett elvezető, befogadó művek hiánya a rendkívüli, csapadékos időjárás következményeit felerősítik és a csapadékvíz elvezetése hiányából eredő károk nagyságrendje akár milliárdos is lehet. A biztos kifejtette, hogy ezeket a hiányosságokat gyakran a természeti katasztrófák elmúltával sem szüntetik meg, amely adott esetben az élethez való jog sérelmével járhat.

A fentiekre is tekintettel megállapítottam, hogy Budafok-Tétény, Budapest XXII. kerület Önkormányzata azáltal, hogy nem látta el teljes körűen a jogszabályokban rögzített, a csapadékvíz elvezetéssel kapcsolatos feladatait, a jogállamiság elvéből fakadó jobbiztonsággal, a tisztességes eljáráshoz, valamint a tulajdonhoz való jogokkal összefüggő visszásságot idézett elő.

Intézkedésem

Az Abjt. 32. § (1) bekezdése alapján *felkérem Budafok-Tétény, Budapest XXII. kerület Önkormányzatának polgármesterét*, hogy a jelentésemet terjessze a képviselő testület elé, és intézkedjen, hogy az önkormányzat gondoskodjon a Mötv.-ben, illetve a Vgt.-ben előírt feladatok ellátásáról, nevezetesen a vízvezetéséről, csatornázásról és a csapadékvizek kártételének megelőzéséről a vizsgálatban kifogásolt helyszíneken.

Budapest, 2013. november

Székely László sk.

⁶ A Fővárosi Katasztrófavédelmi Igazgatóság 2012. január 1-jétől egyesíti a Fővárosi Polgári Védelmi Igazgatóságot, a Fővárosi Tűzoltóparancsnokságot és a Repülőtéri Katasztrófavédelmi Igazgatóságot.